

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (ósma izba)

z dnia 17 grudnia 2020 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Podatek od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Zwolnienia – Artykuł 135 ust. 1 lit. b) i d) – Pojęcia „udzielania kredytów” i „innych zbywalnych instrumentów finansowych” – Transakcje złożone – Świadczenie główne – Udostępnianie środków pieniężnych za opłatą – Przeniesienie weksła na spółkę faktoringową, a otrzymanej kwoty pieniężnej na wystawcę weksła

W sprawie C-801/19

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Upravni sud u Zagrebu (sąd administracyjny w Zagrzebiu, Chorwacja) postanowieniem z dnia 15 października 2019 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 31 października 2019 r., w postępowaniu:

FRANCK d.d., Zagreb

przeciwko

Ministarstvo financija Republike Hrvatske, Samostalni sektor za drugostupanjski upravni postupak,

TRYBUNAŁ (ósma izba),

w składzie: N. Wahl, prezes izby, A. Kumin i F. Biltgen (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: J. Richard de la Tour,

sekretarz: M. Longar, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 17 września 2020 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu FRANCK d.d., Zagreb – V. A. Batarelo, I. Dvojković, L. W. Vuchetich, T. Sadrić, M. K. Bohaček, I. B. Pavčić, F. Kraljičković i M. Opačak, odwjetnici,
- w imieniu Ministarstvo financija Republike Hrvatske, Samostalni sektor za drugostupanjski upravni postupak – N. Biloglav, D. Štimac i K. Tudek, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu chorwackiego – G. Vidović Mesarek, M. Gregurić i B. Domitrović, w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: chorwacki.

– w imieniu Komisji Europejskiej – M. Mataija, A. Armenia i N. Gossement, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 135 ust. 1 lit. b) i d) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. 2006, L 347, s. 1, zwanej dalej „dyrektywą VAT”).
- 2 Wniosek ten złożono w ramach sporu pomiędzy spółką FRANCK d.d., Zagreb (zwaną dalej „Franck”) a Ministarstvo financija Republike Hrvatske, Samostalni sektor za drugostupanjski upravni postupak (ministerstwem finansów Republiki Chorwacji, samodzielnym referatem ds. odwoławczego postępowania administracyjnego, zwanym dalej „ministerstwem finansów”) w przedmiocie ustalenia podatku od wartości dodanej (VAT) należnego z tytułu opłaty pobieranej przez Franck w zamian za udostępnianie spółce Konzum d.d. środków pieniężnych otrzymywanych od spółek faktoringowych posiadających weksle wystawione przez Konzum, których spłatę poręczyła Franck.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Artykuł 2 ust. 1 dyrektywy VAT stanowi:

„Opodatkowaniu VAT podlegają następujące transakcje:

- a) odpłatna dostawa towarów na terytorium państwa członkowskiego przez podatnika działającego w takim charakterze;

[...]

- c) odpłatne świadczenie usług na terytorium państwa członkowskiego przez podatnika działającego w takim charakterze;

[...]”.

- 4 Artykuł 9 ust. 1 tej dyrektywy stanowi:

„»Podatnikiem« jest każda osoba prowadząca samodzielnie w dowolnym miejscu jakąkolwiek działalność gospodarczą, bez względu na cel czy też rezultaty takiej działalności.

»Działalność gospodarcza« obejmuje wszelką działalność producentów, handlowców lub usługodawców, włącznie z górnictwem, działalnością rolniczą i wykonywaniem wolnych zawodów lub uznanych za takie. Za działalność gospodarczą uznaje się w szczególności wykorzystywanie, w sposób ciągły, majątku rzeczowego lub wartości niematerialnych w celu uzyskania z tego tytułu dochodu”.

5 Zgodnie z art. 135 ust. 1 wspomnianej dyrektywy:

„Państwa członkowskie zwalniają następujące transakcje:

[...]

b) udzielanie kredytów i pośrednictwo kredytowe oraz zarządzanie kredytami przez kredytodawcę;

[...]

d) transakcje, łącznie z pośrednictwem, dotyczące rachunków depozytowych, rachunków bieżących, płatności, przelewów, długów, czeków i innych zbywalnych instrumentów finansowych, z wyłączeniem windykacji należności;

[...]”.

Prawo chorwackie

6 Artykuł 40 ust. 1 Zakon o porezu na dodanu vrijednost (ustawy o podatku od wartości dodanej) z dnia 17 czerwca 2013 r. (*Narodne novine*, br. 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14 i 115/16, zwanej dalej „ustawą o VAT”) stanowi:

„Zwalnia się z VAT:

[...]

b) udzielanie kredytów i pożyczek, w tym pośrednictwo w zawieraniu takich transakcji, oraz zarządzanie kredytami i pożyczkami, jeżeli osoba udzielająca ich zajmuje się tym;

[...]

d) transakcje, łącznie z pośrednictwem, w dziedzinie rachunków oszczędnościowych, bieżących lub przelewowych, płatności, przelewów, długów, czeków i innych zbywalnych instrumentów finansowych, z wyłączeniem windykacji należności;

[...]”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

7 Franck – spółka handlowa, której działalność polega na przetwórstwie herbaty i kawy – w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 30 marca 2017 r. udostępniła środki pieniężne na rzecz Konzum, sieci sprzedaży detalicznej, zawierając z nią jednocześnie trzy rodzaje umów.

8 Po pierwsze, na podstawie umowy zwanej „umową pożyczki” Konzum, określona jako pożyczkodawca, wystawiła weksel na rzecz Franck, określonej jako pożyczkobiorca, która zobowiązywała się do przekazania jej w gotówce kwoty wskazanej na tym wekslu.

9 Po drugie, zgodnie z umową zwaną „umową cesji wierzytelności zabezpieczonych wekslem”, której sygnatariuszami były Franck, Konzum i spółka faktoringowa, Franck przekazywała ten weksel wspomnianej spółce, która poprzez transakcję zakwalifikowaną jako „odwrócony faktoring” wypłacała na rzecz Franck 95–100% kwoty, na którą opiewał weksel, zaś Franck przelewała tę kwotę na rachunek Konzum, działając jednocześnie jako poręczyciel jej spłaty w terminie wymagalności tego weksla.

- 10 Po trzecie, w umowie zwanej „porozumieniem o współpracy handlowej” Konzum zobowiązywała się do zwrotu Franck odsetek i kosztów, za które spółka faktoringowa wystawi jej faktury, oraz do uiszczenia na rzecz Franck opłaty w wysokości 1% kwoty wskazanej na wekslu.
- 11 Podczas kontroli właściwy organ podatkowy stwierdził, że wspomnianą opłatę zafakturowano bez VAT. Uznawszy, że owa opłata nie jest zwolniona z VAT, organ ten stwierdził, iż w latach 2013–2017 niedopłata zadeklarowanego VAT wyniosła 15 060 808,80 kun chorwackich (HRK) (około 2 mln EUR), i naliczył odsetki za zwłokę. Decyzją z dnia 28 lipca 2018 r. ministerstwo finansów oddaliło odwołanie od tej decyzji podatkowej wniesione przez Franck.
- 12 Upravni sud u Zagrebu (sąd administracyjny w Zagrzebiu, Chorwacja), rozpatrujący skargę na rzeczoną decyzję, podnosi, że Franck twierdzi, iż świadczyła ona w istocie na rzecz Konzum usługę polegającą na udzieleniu pożyczki, która jest zwolniona z VAT na podstawie art. 40 ust. 1 lit. b) ustawy o VAT. Ponadto w zakresie, w jakim weksle wystawione przez Konzum stanowiły zbywalne instrumenty finansowe w rozumieniu ust. 1 lit. d), usługa świadczona przez Franck jest zwolniona również na podstawie tego przepisu.
- 13 Zdaniem tego sądu ministerstwo finansów uważa natomiast, że opłata otrzymywana przez Franck stanowiła wynagrodzenie za usługę odzyskania wierzytelności, w odniesieniu do której Franck działała jako pośrednik pomiędzy spółkami faktoringowymi a Konzum, ponieważ taka usługa nie jest zwolniona z VAT zgodnie z art. 40 ust. 1 lit. d) ustawy o VAT. Ministerstwo finansów uważa zatem, że między Franck a Konzum brak było stosunku opartego na umowie pożyczki, a omawianych transakcji nie można też uznać za „faktoring” między nimi, ponieważ weksli nie wystawiano na podstawie dostawy towarów lub świadczenia usług przez Franck.
- 14 W tych okolicznościach Upravni sud u Zagrebu (sąd administracyjny w Zagrzebiu) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy usługa udostępniania środków pieniężnych przez stronę skarżącą, niebędącą instytucją finansową, za pobraniem jednorazowej opłaty w wysokości 1% danej kwoty może być uznana za »udzielanie kredytów i pośrednictwo kredytowe oraz zarządzanie kredytami przez kredytodawcę« w rozumieniu art. 135 [ust. 1 lit.] b) dyrektywy VAT, pomimo faktu, że strona skarżąca nie jest w umowie formalnie wymieniona jako pożyczkodawca?
- 2) Czy weksel, czyli papier wartościowy zawierający zobowiązanie wystawcy do wypłacenia określonej kwoty pieniężnej osobie, która jest wskazana jako wierzyciel w danym papierze wartościowym, lub osobie, która nabyła później ten papier wartościowy w sposób przewidziany przez prawo, jest uważany za »inny zbywalny instrument finansowy« w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. d) dyrektywy VAT?
- 3) Czy usługa strony skarżącej polegająca na tym, że strona skarżąca, za opłatą w wysokości 1% kwoty weksla pobraną od wystawcy weksla, otrzymany weksel przeniosła na spółkę faktoringową, a kwotę otrzymaną od spółki faktoringowej przeniosła na wystawcę weksla i poręczyła spółce faktoringowej, że wystawca weksla wypłaci zobowiązanie wynikające z weksla, kiedy stanie się ono wymagalne, stanowi:
  - a) usługę zwolnioną z VAT w rozumieniu art. 135 [ust. 1 lit.] b) dyrektywy VAT [lub]
  - b) usługę zwolnioną z VAT w rozumieniu art. 135 [ust. 1 lit.] d) dyrektywy VAT?”.

W przedmiocie właściwości Trybunału

- 15 Spór w postępowaniu głównym dotyczy okresu od 1 stycznia 2013 r. do 30 marca 2017 r., podczas gdy Republika Chorwacji przystąpiła do Unii Europejskiej w dniu 1 lipca 2013 r.

- 16 Tymczasem zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunał jest właściwy do dokonywania wykładni prawa Unii jedynie w zakresie, w jakim dotyczy to jego stosowania w nowym państwie członkowskim od momentu przystąpienia tego państwa do Unii (wyrok z dnia 3 lipca 2019 r., UniCredit Leasing, C-242/18, EU:C:2019:558, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 17 Ponieważ okoliczności faktyczne w postępowaniu głównym są częściowo późniejsze od tej daty, Trybunał jest właściwy, by udzielić odpowiedzi na pytania prejudycjalne (zob. podobnie wyrok z dnia 3 lipca 2019 r., UniCredit Leasing, C-242/18, EU:C:2019:558, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo).

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 18 Poprzez swoje pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 135 ust. 1 lit. b) i d) dyrektywy VAT należy interpretować w ten sposób, że zwolnienie z VAT, które przepisy te przewidują, odpowiednio, w odniesieniu do udzielania kredytów i w odniesieniu do transakcji dotyczących innych zbywalnych instrumentów finansowych, stosuje się do transakcji polegającej na udostępnieniu przez podatnika innemu podatnikowi, za opłatą, środków pieniężnych uzyskanych od spółki faktoringowej w wyniku przeniesienia na nią weksła wystawionego przez drugiego podatnika, gdy pierwszy podatnik poręcza za spłatę na rzecz tej spółki faktoringowej wspomnianego weksła w terminie jego wymagalności.
- 19 W pierwszej kolejności, co się tyczy stosowania dyrektywy VAT, z art. 2 ust. 1 tej dyrektywy wynika, że opodatkowaniu VAT podlegają między innymi odpłatna dostawa towarów oraz odpłatne świadczenie usług na terytorium państwa członkowskiego przez podatnika działającego w takim charakterze. Stosownie do art. 9 ust. 1 akapit pierwszy tej dyrektywy podatnikiem jest każda osoba prowadząca samodzielnie w dowolnym miejscu jakąkolwiek działalność gospodarczą. Pojęcie „działalności gospodarczej” obejmuje zgodnie z art. 9 ust. 1 akapit drugi rzeczony dyrektywy wszelką działalność producentów, handlowców lub usługodawców.
- 20 W tym względzie z orzecznictwa Trybunału wynika, że osobę, która już jest podatnikiem VAT w związku ze swoją działalnością gospodarczą wykonywaną w sposób ciągły, należy uznać za „podatnika” w zakresie każdej innej działalności gospodarczej wykonywanej przez nią w sposób okazjonalny, pod warunkiem że działalność ta stanowi „działalność” w rozumieniu art. 9 ust. 1 akapit drugi dyrektywy VAT (zob. podobnie wyrok z dnia 17 października 2019 r., Paulo Nascimento Consulting, C-692/17, EU:C:2019:867, pkt 24 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 21 W niniejszej sprawie rozpatrywana w postępowaniu głównym transakcja polegająca na udostępnieniu środków pieniężnych w zamian za opłatę stanowi „działalność gospodarczą” w rozumieniu art. 9 ust. 1 dyrektywy VAT. Okoliczność, że transakcja ta nie odpowiada głównej działalności Franck, która polega na przetwórstwie herbaty i kawy, nie wyklucza tego, że owa spółka, dokonując rzeczony transakcji, działała w ramach swojej działalności gospodarczej.
- 22 W drugiej kolejności należy zaznaczyć, że transakcja rozpatrywana w postępowaniu głównym, którą opisano w pkt 7–10 niniejszego wyroku, składa się z szeregu transakcji, w których uczestniczyły trzy osoby prawne, a mianowicie Franck, Konzum i spółka faktoringowa, w wykonaniu trzech odrębnych rodzajów umów.
- 23 W tym względzie z orzecznictwa Trybunału wynika, że gdy transakcja składa się z szeregu elementów i czynności, należy brać pod uwagę wszystkie okoliczności, w jakich jest ona dokonywana, w celu określenia, czy do celów VAT transakcja ta prowadzi do dwóch lub więcej odrębnych świadczeń, czy też do jednego świadczenia (wyrok z dnia 4 września 2019 r., KPC Herning, C-71/18, EU:C:2019:660, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 24 W pewnych bowiem okolicznościach formalnie odrębne świadczenia, które mogą być wykonywane oddzielnie, a zatem mogą oddzielnie podlegać opodatkowaniu lub zwolnieniu, należy uważać za jedną transakcję, jeżeli nie są one od siebie niezależne (wyrok z dnia 4 września 2019 r., KPC Herning, C-71/18, EU:C:2019:660, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 25 Świadczenie należy uznać za jednolite, gdy co najmniej dwa elementy albo co najmniej dwie czynności dokonane przez podatnika są ze sobą tak ściśle związane, że obiektywnie tworzą jedno nierozzerwalne świadczenie gospodarcze, którego rozdzielenie miałyby charakter sztuczny. Jest tak również wówczas, gdy jedno świadczenie lub kilka świadczeń stanowi świadczenie główne, natomiast pozostałe świadczenie lub świadczenia stanowią świadczenie lub świadczenia dodatkowe, które są traktowane z punktu widzenia podatkowego tak jak świadczenie główne. W szczególności świadczenie należy uznać za dodatkowe w stosunku do świadczenia głównego, jeżeli nie stanowi ono dla klienta celu samo w sobie, lecz służy skorzystaniu w jak najlepszy sposób ze świadczenia głównego usługodawcy (wyrok z dnia 4 września 2019 r., KPC Herning, C-71/18, EU:C:2019:660, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 26 W tym kontekście należy zaznaczyć, po pierwsze, że w celu ustalenia, czy transakcja obejmująca kilka świadczeń stanowi jedną transakcję dla celów VAT, Trybunał bierze pod uwagę zarówno cel gospodarczy tej transakcji, jak i interes usługobiorców (zob. podobnie wyrok z dnia 8 grudnia 2016 r., Stock '94, C-208/15, EU:C:2016:936, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 27 Po drugie, należy przypomnieć, że w ramach współpracy ustanowionej na podstawie art. 267 TFUE na sądach krajowych spoczywa obowiązek określenia, czy w konkretnej sprawie podatnik dokonuje jednego świadczenia, jak też przeprowadzenia całościowej ostatecznej oceny stanu faktycznego w tym zakresie. Jednakże Trybunał powinien dostarczyć tym sądom wszystkich wskazówek w zakresie wykładni prawa Unii, które mogą być przydatne przy rozstrzygnięciu sprawy zawisłej przed tymi sądami (wyrok z dnia 8 grudnia 2016 r., Stock '94, C-208/15, EU:C:2016:936, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 28 W niniejszej sprawie bezsporne jest, że gospodarczym celem transakcji rozpatrywanej w postępowaniu głównym było zaspokojenie zapotrzebowania Konzum na kapitał, zważywszy, że spółka ta nie mogła pożyczać środków pieniężnych od instytucji finansowych w Chorwacji z powodu poziomu swojego zadłużenia oraz poziomu zadłużenia grupy, do której należała.
- 29 Wynika z tego, że – z zastrzeżeniem dokonania weryfikacji przez sąd odsyłający – należy uznać, iż wykonywane przez Franck świadczenie główne polegało na udostępnianiu Konzum środków pieniężnych, które Franck otrzymywała od spółki faktoringowej. Pozostałe świadczenia zapewniane przez Franck w wykonaniu trzech rodzajów umów, których była ona stroną, należy uznać za świadczenia dodatkowe w stosunku do tego świadczenia głównego, które nie mają celu niezależnego od celu owego świadczenia głównego.
- 30 W trzeciej kolejności, jeśli chodzi o kwestię, czy takie świadczenie podlega jednemu lub kilku zwolnieniom przewidzianym w art. 135 ust. 1 dyrektywy VAT, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zwolnienia te stanowią autonomiczne pojęcia prawa Unii, których celem jest uniknięcie rozbieżności w stosowaniu systemu VAT w poszczególnych państwach członkowskich [wyrok z dnia 2 lipca 2020 r., Blackrock Investment Management (UK), C-231/19, EU:C:2020:513, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 31 Poza tym pojęcia użyte do określenia zwolnień, o których mowa w art. 135 ust. 1 dyrektywy VAT, należy interpretować w sposób ścisły, ponieważ zwolnienia te stanowią odstępstwa od ogólnej zasady, zgodnie z którą VAT jest pobierany od każdej usługi świadczonej odpłatnie przez podatnika [wyrok z dnia 2 lipca 2020 r., Blackrock Investment Management (UK), C-231/19, EU:C:2020:513, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo].

- 32 Jednakże interpretacja tych pojęć powinna być zgodna z celami owych zwolnień oraz spełniać wymogi zasady neutralności podatkowej, na której zasadza się wspólny system VAT. Z tego względu powyższa zasada ścisłej interpretacji nie oznacza, że pojęcia użyte w celu opisanego zwolnień przewidzianych w tym przepisie należy interpretować w sposób, który uniemożliwiłoby osiągnięcie zakładanych przez nie skutków [wyrok z dnia 2 lipca 2020 r., Veronsaajien oikeudenvallvontayksikkö (Usługa przechowywania w centrum danych), C-215/19, EU:C:2020:518, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 33 To w świetle powyższych rozważań należy zbadać, czy świadczenie takie jak świadczenie wskazane w pkt 29 niniejszego wyroku stanowi jedną z transakcji zwolnionych z VAT, o których mowa w art. 135 ust. 1 lit. b) i d) dyrektywy VAT.
- 34 Co się tyczy art. 135 ust. 1 lit. b) dyrektywy VAT, po pierwsze, należy przypomnieć, że transakcje zwolnione na podstawie tego przepisu są zdefiniowane w zależności od charakteru świadczonych usług, a nie w zależności od usługodawcy lub usługobiorcy, tak że stosowanie tych zwolnień nie zależy od statusu podmiotu świadczącego te usługi (wyrok z dnia 15 maja 2019 r., Vega International Car Transport and Logistic, C-235/18, EU:C:2019:412, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 35 W szczególności zawarte w tym przepisie wyrażenie „udzielanie kredytów i pośrednictwo kredytowe” należy interpretować szeroko, wobec czego jego zakresu nie można ograniczać wyłącznie do pożyczek i kredytów udzielanych przez instytucje bankowe i finansowe. Taką wykładnię potwierdza bowiem cel wspólnego systemu ustanowionego przez dyrektywę VAT, polegający między innymi na zapewnieniu równego traktowania podatników (zob. podobnie wyrok z dnia 15 maja 2019 r., Vega International Car Transport and Logistic, C-235/18, EU:C:2019:412, pkt 44, 45 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 36 Po drugie, z orzecznictwa Trybunału wynika, że udzielanie kredytów w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. b) dyrektywy VAT polega między innymi na udostępnieniu kapitału za wynagrodzeniem (zob. podobnie wyrok z dnia 17 października 2019 r., Paulo Nascimento Consulting, C-692/17, EU:C:2019:867, pkt 38).
- 37 Jeżeli takie wynagrodzenie jest zapewnione w szczególności poprzez zapłatę odsetek, nie można wykluczyć innych form wynagrodzenia. Otóż Trybunał miał już okazję uznać, że finansowanie z góry zakupu towarów w zamian za opłatę doliczoną do kwoty podgajającej zwrotowi przez beneficjenta tego finansowania stanowi transakcję finansową podobną do udzielenia kredytu, a zatem zwolnioną z VAT na podstawie tego przepisu (zob. podobnie wyrok z dnia 15 maja 2019 r., Vega International Car Transport and Logistic, C-235/18, EU:C:2019:412, pkt 47, 48).
- 38 Co się tyczy sporu w postępowaniu głównym, z powyższego wynika, że okoliczność, iż Franck nie jest instytucją bankową lub finansową, nie wyklucza tego, że świadczenie takie jak świadczenie wykonane przez Franck może stanowić udzielanie kredytów w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. b) dyrektywy VAT. Do sądu odsyłającego należy zweryfikowanie, do celów zwolnienia przewidzianego w tym przepisie w odniesieniu do takiego świadczenia, czy opłata, jaką Franck otrzymywała od Konzum, stanowi wynagrodzenie za udostępnienie tej ostatniej spółce odnośnych środków pieniężnych.
- 39 Ponadto bez znaczenia jest to, że udostępnione środki pieniężne były zwracane nie Franck, lecz spółkom faktoringowym. Jak Komisja zauważa bowiem w swoich uwagach na piśmie, art. 135 ust. 1 lit. b) dyrektywy VAT nie uzależnia tego zwolnienia od obowiązku zwrotu kredytu osobie, która go udzieliła.
- 40 Jeśli chodzi o art. 135 ust. 1 lit. d) dyrektywy VAT, należy przypomnieć, że zgodnie z tym przepisem państwa członkowskie zwalniają z VAT transakcje dotyczące między innymi „rachunków depozytowych, rachunków bieżących, płatności, przelewów, długów, czeków i innych zbywalnych instrumentów finansowych”.

- 41 Jak orzekł Trybunał, owe transakcje, w tym transakcje dotyczące „innych zbywalnych instrumentów finansowych”, należą do kategorii transakcji finansowych i dotyczą w szczególności instrumentów płatniczych, których sposób funkcjonowania wiąże się z transferem pieniędzy (zob. podobnie wyroki: z dnia 12 czerwca 2014 r., Granton Advertising, C-461/12, EU:C:2014:1745, pkt 36–38; z dnia 22 października 2015 r., Hedqvist, C-264/14, EU:C:2015:718, pkt 40).
- 42 Co się tyczy sprawy w postępowaniu głównym, należy uznać, że weksle wystawione przez Konzum są „zbywalnymi instrumentami finansowymi” w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. d) dyrektywy VAT, ponieważ – jak wynika z postanowienia odsyłającego – zawierają one obowiązek zapłaty wskazanej kwoty przez Konzum, jako emitenta, na rzecz posiadacza w terminie ich wymagalności.
- 43 Wniosku tego nie podważa okoliczność, że wbrew wspomnianemu obowiązkowi Konzum była wskazana w umowach dotyczących rzeczonych weksli jako pożyczkodawca, zaś Franck jako pożyczkobiorca.
- 44 Należy bowiem przypomnieć, że pomimo formalnej kwalifikacji stron umowy uwzględnienie rzeczywistości gospodarczej i handlowej stanowi podstawowe kryterium stosowania wspólnego systemu VAT (zob. podobnie wyrok z dnia 22 listopada 2018 r., MEO – Serviços de Comunicações e Multimédia, C-295/17, EU:C:2018:942, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 45 Aby świadczenie takie jak świadczenie wykonywane przez Franck można było uznać za transakcję dotyczącą innych zbywalnych instrumentów finansowych, zwolnioną z VAT na podstawie art. 135 ust. 1 lit. d) dyrektywy VAT, świadczenie to powinno tworzyć odrębną całość, ocenianą w sposób ogólny, której skutkiem jest pełnienie szczególnych i istotnych funkcji takiej transakcji. W tym względzie należy odróżnić usługę zwolnioną z VAT w rozumieniu dyrektywy VAT od wykonania zwykłego świadczenia rzeczowego lub technicznego (zob. podobnie wyroki: z dnia 22 października 2015 r., Hedqvist, C-264/14, EU:C:2015:718, pkt 39; z dnia 26 maja 2016 r., Bookit, C-607/14, EU:C:2016:355, pkt 40).
- 46 W niniejszej sprawie z postanowienia odsyłającego wynika, że świadczenie polegające na udostępnianiu środków pieniężnych było nierozdzielnie związane z wystawianiem weksli, ponieważ Franck, przekazując je spółkom faktoringowym, otrzymywała od tych ostatnich kwoty, które udostępniała Konzum. W zakresie, w jakim Franck była stroną umów dotyczących weksli, wydaje się, że pełniła ona szczególne i istotne funkcje w transakcji odnoszącej się do tych weksli, co powinien jednak zweryfikować sąd odsyłający.
- 47 W konsekwencji, z zastrzeżeniem dokonania tej weryfikacji, należy uznać, że świadczenie takie jak świadczenie wskazane w pkt 29 niniejszego wyroku stanowi transakcję dotyczącą innych zbywalnych instrumentów finansowych, zwolnioną z VAT zgodnie z art. 135 ust. 1 lit. d) dyrektywy VAT.
- 48 Rząd chorwacki podnosi jednak w uwagach na piśmie, że usługa świadczona przez Franck stanowi windykację należności, która zgodnie z art. 135 ust. 1 lit. d) dyrektywy VAT nie podlega zwolnieniu przewidzianemu w tym przepisie. W tym względzie Franck działała jako pośrednik pomiędzy spółkami faktoringowymi a Konzum, ponieważ przejęła dług tej ostatniej spółki i przeniosła go na wspomniane spółki faktoringowe z zamiarem jego spłaty, przejmując jednocześnie na siebie, jako poręczyciel długu, ryzyko niewykonania zobowiązania przez dłużnika.
- 49 Nie można przyjąć takiej argumentacji. Faktycznie, jeżeli transakcja, w ramach której przedsiębiorca odkupuje wierzytelności poprzez przejście ryzyka niewykonania zobowiązań przez dłużników, w zamian za opłatę, stanowi
- 50 Wprawdzie bowiem transakcja, w ramach której podmiot gospodarczy nabywa wierzytelności, przejmując na siebie ryzyko niewykonania zobowiązań przez dłużników, w zamian za opłatę stanowi windykację należności, która nie jest objęta zwolnieniem na podstawie tego przepisu (zob. podobnie

wyrok z dnia 26 czerwca 2003 r., MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring, C-305/01, EU:C:2003:377, pkt 80), wydaje się jednak, z zastrzeżeniem zweryfikowania tego przez sąd odsyłający, że w niniejszej sprawie Franck ani nie dokonała takiej transakcji, ani nie działała w tym zakresie jako pośrednik na rzecz spółek faktoringowych. Wręcz przeciwnie, z postanowienia odsyłającego wynika, że otrzymaną przez nią opłatę Konzum uiszczyła w zamian za udostępnienie środków pieniężnych. Ponadto Franck zapłaciła spółkom faktoringowym odsetki i koszty, które Konzum następnie jej zwróciła.

- 51 Poza tym dla celów zwolnienia z VAT nie ma znaczenia podnoszona przez rząd chorwacki okoliczność, że transakcja rozpatrywana w postępowaniu głównym miała na celu obejście chorwackich przepisów bankowych zakazujących bankom udzielania pożyczek spółkom takim jak Konzum ze względu na ich stopień zadłużenia.
- 52 Zgodnie bowiem z utrwalonym orzecznictwem zasada neutralności podatkowej sprzeciwia się wprowadzeniu powszechnego różnicowania w zakresie poboru VAT między transakcjami nielegalnymi i transakcjami legalnymi (wyrok z dnia 10 listopada 2011 r., The Rank Group, C-259/10 i C-260/10, EU:C:2011:719, pkt 45 i przytoczone tam orzecznictwo). Nielegalny ewentualnie charakter transakcji rozpatrywanej w postępowaniu głównym nie może zatem być brany pod uwagę do celów zwolnienia przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. b) i d) dyrektywy VAT.
- 53 Mając na względzie całość powyższych rozważań, na zadane pytania należy odpowiedzieć, że art. 135 ust. 1 lit. b) i d) dyrektywy VAT należy interpretować w ten sposób, iż zwolnienie z VAT, które przepisy te przewidują, odpowiednio, w odniesieniu do udzielania kredytów i w odniesieniu do transakcji dotyczących innych zbywalnych instrumentów finansowych, stosuje się do transakcji polegającej na udostępnieniu przez podatnika innemu podatnikowi, za opłatą, środków pieniężnych uzyskanych od spółki faktoringowej w wyniku przeniesienia na nią weksła wystawionego przez tego drugiego podatnika, gdy pierwszy podatnik poręcza za spłatę na rzecz tej spółki faktoringowej wspomnianego weksła w terminie jego wymagalności.

W przedmiocie kosztów

- 54 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (ósma izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 135 ust. 1 lit. b) i d) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że zwolnienie z podatku od wartości dodanej, które przepisy te przewidują, odpowiednio, w odniesieniu do udzielania kredytów i w odniesieniu do transakcji dotyczących innych zbywalnych instrumentów finansowych, stosuje się do transakcji polegającej na udostępnieniu przez podatnika innemu podatnikowi, za opłatą, środków pieniężnych uzyskanych od spółki faktoringowej w wyniku przeniesienia na nią weksła wystawionego przez tego drugiego podatnika, gdy pierwszy podatnik poręcza za spłatę na rzecz tej spółki faktoringowej wspomnianego weksła w terminie jego wymagalności.

Podpisy